

ΠΑΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΕΡΑΤΕΑΣ
Αριθμός Άδειας
02

«Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τό ἀγαθόν πρός οἰκοδομήν».
(Ρωμ. ΙΕ' 2)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

Τριμνησιαῖον περιοδικόν — ΕΤΟΣ ΛΓ΄
Αὔγουστος - Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος 2019 — Τεῦχος 241^{ον}
ΚΩΔΙΚΟΣ: 214382

Ποῖα ἡ πνευματική ἀνάβλεψις

(Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ)

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μέ τό σῶμα, πού παρέλαβε ἀπό ἐμᾶς γιά χάρι μας, συναναστρεφόμενος ἐπάνω στήν γῆ, ἐθεράπευσε πολλούς τυφλοῦς καί κατά τό σῶμα καί κατά τήν ψυχή. Περισσότερον ὅμως, ἄν κανεῖς σκέπτεται τήν κατά διάνοιαν ἀνάβλεψι,

πού εἶναι ἡ μετάθεσις ἀπό ἀπιστία σέ πίστι καί ἀπό ἄγνοια σέ ἐπίγνωσι Θεοῦ, δέν μπορεῖ οὔτε σέ ἀριθμό νά περιλάβῃ τούς τυφλοὺς πού ἀνέβλεψαν διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου: Εἶναι ἀριθμημένοι μόνον ἀπό Αὐτόν ὁ ὁποῖος ἔχει καί τίς τρίχες μας ἀριθμημένες. Ἄν δέ σκεπτώμαστε τὴν ἀνάβλεψι τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, καί κατ' αὐτὴν θά εὐροῦμε πολλοὺς νά ἔχουν θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἄλλοι μόνον μέ τό λόγον κι ἄλλοι μόνον μέ τὴν ἀφή. Κάποιοι μέ μόνον τό γονάτισμα καί τὴν προσέγγισι, μερικοὶ δέ μέ πτύσμα ἢ καί μέ χρίσμα πηλοῦ. Πραγματικά, ὅπως λέγει ὁ Εὐαγ. Ματθαῖος, ὅταν ἦλθε κοντά στὴν θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, «ἦλθαν δίπλα του πολλοὶ ὄχλοι, ἔχοντας μαζί τους κωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κουηλοὺς, καί πολλοὺς ἄλλους»⁽¹⁾. Αὐτοὺς ὄλους ἐθεράπευσε, ἀφοῦ ἐρρίφθησαν στὰ πόδια Του, ὥστε καί οἱ ὄχλοι τότε νά θαυμάζουν καί νά Τόν δοξάζουν, καθὼς ἔβλεπαν κωφοὺς νά ὁμιλοῦν καί κωλοὺς νά περιπατοῦν, κουηλοὺς νά εἶναι ὑγιεῖς καί τυφλοὺς νά βλέπουν.

* * *

Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς παραγγέλλει νά ζητοῦμε τὰ πνευματικά, λέγοντας «νά ἐπεξεργάζεσθε ὄχι τὴν βρῶσι πού χάνεται, ἀλλὰ τὴν βρῶσι πού μένει στὴν αἰώνιο ζωὴ»⁽²⁾, ὑπόσχεταί ὅτι θά μᾶς προσθέσῃ καί τὰ σωματικά, ἂν ἐμεῖς ζητοῦμε τὰ ψυχωφελεῖ, λέγοντας «ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καί ὅλα τὰ ἄλλα θά προστεθοῦν σέ σᾶς»⁽³⁾, ἔτσι κάμνει καί στὴν περίπτωσι τῶν ὀφθαλμῶν· διότι, ἀφοῦ ἔκλινε τοὺς οὐρανοὺς καί κατέβηκε ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ φιλιανθρωπίαν, ἔτσι ὥστε διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μας καί νά μᾶς χάρισῃ τὴν νοητικὴν ἀνάβλεψιν, προσέθεσε καί τὴν ἴασιν τῶν ὀφθαλμῶν πού δέν ἔβλε-

(1) Λουκᾶ 18, 35.

(2) Ἰωα. 6, 27.

(3) Λουκᾶ 12, 31.

παν αἰσθητῶς. Γι' αὐτό καί ὑπάρχει πολλαπλή ἀντιστοιχία ἀνάμεσα στίς δύο ἀναβλήψεις, τήν κατά τό σῶμα καί τήν κατά τήν ψυχήν. Καθώς δηλαδή ἀπό τοὺς σωματικῶς τυφλοὺς, ἄλλοι μὲν ἐπέτυχαν ἀμέσως τήν ἀνάβλεψιν, ὅπως αὐτός πού ἄκουσε, ἀνέβλεψε, καί ἀμέσως ἐθεραπεύθηκε, ἄλλοι ὅμως βαθμιαίως, ὅπως ἐκεῖνος πού πρὶν θεραπευθῆ τελείως εἶπε, βλέπω τοὺς ἀνθρώπους νά περιπατοῦν σάν δένδρα· ἔτσι καί ἀπό ἐκείνους πού ἐδέχθηκαν διὰ τῆς πίστεως τήν ἴασιν τῶν νοσητῶν ὀφθαλμῶν, ἄλλοι μὲν τήν ἐπέτυχαν ἀμέσως, ὅπως ὁ ἀπό τελώνης γενόμενος εὐαγγελιστής χωρὶς καθυστέρησι, ἄλλοι δέ βαθμιαίως, ὅπως ὁ νυκτερινός ἀκόμη μαθητής Νικόδημος.

* * *

Καί καθὼς ἀπό τοὺς κατά τό σῶμα τυφλοὺς, ἄλλοι μὲν ἐπέτυχαν τήν ἴασι μὲ μόνον τόν λόγον, ὅπως ὁ Βαρτιμαῖος, ἄλλοι δέ μὲ πρᾶξι· διότι παραδείγματος χάριν στά μάτια τοῦ πηλοῦ τῆς Βηθσαιῆς ἐνέβαλε καί τό πτύσμα Του, διότι ὅπως φαίνεται αὐτός εἶχε μὲν βλέφαρα, ἀλλ' ἡ τὰ εἶχε ἀδειανά, ἐπειδὴ εἶχε ἐκρέυσει τό ὑγρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, τό ὁποῖο καί ἐδέχθηκε τότε διὰ τοῦ θείου πτύσματος· ὁ δέ τυφλὸς ἐκ γενετῆς δὲν εἶχε οὔτε βλέφαρα, γι' αὐτό καί ἐχρειαζόταν τό ἀπό τήν γῆ πηλάσμα, τό ὁποῖον καί ἐδέχθηκε μὲ τὰ δεσποτικά δάκτυλα διὰ τοῦ ζυμωθέντος πηλοῦ.

Καθὼς λοιπόν ἀπό τοὺς σωματικῶς τυφλοὺς, ἄλλοι μὲν σύμφωνα μὲ ὅσα εἶπα ἔλαβαν τήν ἴασι μὲ μόνον τόν λόγον, ἄλλοι δέ μὲ πρᾶξιν ἔτσι καί στήν περίπτωσιν ἐκείνων πού ἔλαβαν τήν ἴασι τῶν ψυχικῶν ὀφθαλμῶν, ἡ ὁποία ὅπως εἶπαμε, εἶναι ἡ μετάθεσις ἀπό τήν ἀπιστίαν εἰς τὴν πίστιν, ἄλλοι μὲν γιὰ νά πιστεύσουν ἐχρειασθηκαὶ καί θαύματα. Ἔτσι καί οἱ ἀπεσταλημένοι τοῦ Ἰωάννη χρειάστηκε νά ἐρωτήσουν, «σύ εἶσαι ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλιον περιμένομεν;»⁽⁴⁾, ἄλλοι δέ τήν ἔλαβαν μὲ μόνον τόν λόγον, πιστεύοντας ἀπό

(4) Ματθ. 11, 3.

μόνην τήν ἀκοήν, ὅπως ὁ ἐκατόνταρχος, γιά τόν ὁποῖον ὁ Κύριος ἐμαρτύρησε ὅτι ὑπερέχει τοῦ Ἰσραήλ κατά τήν πίστι.

Τέτοιοι εἶναι ἐκεῖνοι πού κατά τό εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου ἔλαβαν τή σωματικήν ἀνάβηψιν ἀπό τόν Χριστόν, διότι φαίνονται νά ἐπίστευσαν καί πρῖν ἀπό τήν ἴασιν, ἀφοῦ δέ ἦσαν τυφλοί, πάντως ἐπίστευσαν ἐξ ἀκοῆς. Διότι, λέγει, «καθώς ὁ Ἰησοῦς ἐπερνοῦσε ἀπό ἐκεῖ, τόν ἀκοιούθησαν δύο τυφλοί, κράζοντας καί λέγοντας, ἐλέησόν μας, υἱέ Δαυίδ»⁽⁵⁾. Πῶς λοιπόν θ' ἀκολουθοῦσαν καί πῶς ἀκοιουθώντας θά ἐζητοῦσαν μέ κραυγές τέτοιο ἔλεος, δηλαδή ἀνάβηψι τυφλῶν ὀφθαλμῶν, ἃν δέν ἐπίστευαν; Οἱ δύο τυφλοί, ὑποδήλωναν τοὺς δύο λαούς, τῶν Ἰουδαίων καί τῶν Ἑθνικῶν. Οἱ τυφλοί ἔκραζαν λέγοντας: ἐλέησόν μας, υἱέ Δαυίδ, δεικνύοντας ὅτι αὐτός εἶναι ὁ προφητευόμενος καί προσδοκώμενος. Ὁ δέ Κύριος ἐκπληρώνοντας τήν ὑποδήλωσι τῆς οἰκονομίας Του καί συγχρόνως γυμνάζοντας ἢ καί φανερώνοντας τήν πίστι τῶν τυφλῶν, τοὺς προσπερνᾷ στήν ἀρχή σιωπηλός, ἔπειτα τοὺς λέγει, πιστεύετε ὅτι μπορῶ νά τό κάμω; Αὐτοί τότε τοῦ ἀπαντοῦν, ναί, Κύριε. Δέν ἐρωτᾷ ἐπειδή ἀγνοεῖ, ἀλλ' ἡ γιά νά καταστήσῃ στοὺς ἀγνοοῦντας φανερά τήν πίστι τῶν τυφλῶν. Γι' αὐτό καί ἀφοῦ ἔψαυσε τοὺς ὀφθαλμούς των, προσέθεσε, «ἄς γίνῃ σέ σᾶς κατά τήν πίστι σας», καί ἀνοίχθηκαν οἱ ὀφθαλμοί τους, μαρτυρώντας τόσον ὅτι ἐκεῖνοι ἐπίστευσαν ὅσον καί ὅτι Αὐτός εἶναι τέτοιος, ὅπως τόν ἐπίστευσαν ἐκεῖνοι, Θεός μαζί καί ἄνθρωπος. Καί ὡς ἄνθρωπος μέν ἦταν υἱός τοῦ Δαυίδ καί ἔψαυσε μέ τά χέρια του τοὺς ὀφθαλμούς καί ὠμίλησε αἰσθητῶς, ὡς Θεός ὅμως καί δημιουργός τοῦ φωτός, ἔδωσε φῶς στοὺς σκοτεινοὺς ὀφθαλμούς.

* * *

Ἐπειδή δέν ἦταν ἀκόμη καιρός νά γίνῃ φανερός σέ ὅλους ὁ Κύριος, διότι τοῦτο διαφυλάσσόταν διά μετά τό πάθος Του καί τήν

(5) Ματθ. 9, 27.

ἀπό τούς νεκρούς ἀνάστασι, ἡέγει, «προσέχετε, κανείς νά μή μάθῃ», παραγγέλλοντάς τους μέ πολλή σφοδρότητα νά ἀποσιωπήσουν τό γεγονός. Αὐτοί δέ «ἀφοῦ ἐξῆλθαν, Τόν διεφήμισαν σέ ὄλην τήν γῆν ἐκείνην». Ὅπως φαίνεται, ἂν δέν εἶχαν διαταχθῆ νά σιωπήσουν, θά ἐγίνοντο καί παγκόσμιοι κήρυκες τῆς δυνάμεως Του· ἐπειδή ὁμως διατάχθηκαν, ἀπέφυγαν μέν νά βαδίσουν μακριά, ἀλλῆ δέν ἐβάστασαν νά μή κηρύττουν στούς πλησιοχώρους. Ἔτσι οἱ τυφλοί πού ἀκολούθησαν τόν Χριστόν ἐφωτίσθηκαν τελείως ὄχι μόνο στό σῶμα, ἀλλῆ καί στήν ψυχή.

* * *

Ἦς ἀκολουθήσωμε λοιπόν κι ἐμεῖς, ἀδελφοί, τό φῶς πού φωτίζει καί ψυχή καί σῶμα. Ἦς βαδίσωμε πρός τή λάμψη του καί ἄς περιπατήσωμεν εὐπρεπῶς σάν στήν ἡμέρα Κυρίου. Ἦς Τόν δοξάσωμε μέ ἔργα ἀγαθά καί ἄς ἐτοιμάσωμε τούς ἀποβλέποντας σέ μᾶς νά Τόν δοξάζουν. Ἦς ἀποφύγωμε τό ἀντίθετον σκότος, πού εἶναι ἡ ἀμαρτία καί ὁ προστάτης τῆς ἀμαρτίας ὁ διάβολος. Ἐκεῖνο τό φῶς, ὡς ἥλιος τῆς καθολικῆς δικαιοσύνης, σωφροσύνης, εἰρήνης, συμπαθείας, ἀνεξικακίας, ἀγάπης, καί γενικῶς κάθε ἀρετῆς, καθιστᾷ μετόχους τούς ἀφωσιωμένους σ' Αὐτόν· τό δέ ἀντίθετον σκότος, ὡς σκότος κακίας δεικνύει ὅτι ὅσοι πλησιάζουν σ' αὐτό εἶναι πόρνοι, μοιχοί, μνησίκακοι, ἄσπλαγχοι, ἄτακτοι, ἄρπαγες καί γενικῶς γεμᾶτοι ἀπό κακία. Διότι, εἶπέ μου, ἀπό ποῦ θά διακρίνωμε τόν πιστόν ἀπό τόν ἄπιστον, τόν φωτισμένον ἀπό τόν ἀφώτιστον ἢ ἀλλοιῶς τόν βαπτισμένον στόν Χριστόν καί συντεταγμένον μέ τόν Χριστόν ἀπό τόν ἀβάπτιστον καί συντεταγμένον μέ τόν Διάβολον; Ὅχι ἀπό τά λόγια; ὄχι ἀπό τά ἔργα; ὄχι ἀπό τούς τρόπους;

Ἦν λοιπόν κάποιος εἶναι ὅμοιος σ' αὐτά μέ τούς ἀφωτίστους, ἂν καί ἡέγει ὅτι εἶναι βαπτισμένος κατά Χριστόν, δέν εἶναι σαφῶς ἀπό τή συμμορίαν ἐκείνων, γιά τούς ὁποίους ἡέγει ὁ ἀπόστολος «ὁμολογοῦν ὅτι γνωρίζουν τόν Θεόν, ἐνῶ μέ τά ἔργα Τόν ἀρνοῦν-

ται, ἀφοῦ εἶναι βδελυκτοί καί ἀπειθεῖς καί ἀδόκιμοι γιά κάθε ἀγαθόν ἔργον»⁽⁶⁾; Ποῦ λοιπόν, εἶπέ, θά τάξωμε αὐτούς πού ὁμολογοῦν καί συγχρόνως ἀρνοῦνται τόν Θεόν; Μέ τούς πιστούς; ἀλλή' αὐτοί ὁμολογοῦν τήν πίστι μέ τά ἔργα. Μέ τούς ἀπίστους; ἀλλή' αὐτοί ὁμολογοῦν τήν πίστι μέ τήν γλῶσσα· πραγματικά εἶναι ἕνα διπρόσωπον καί ἀπροσδιόριστον τέρας. Ὁ ψαλμωδός ὅμως προφήτης ἤδη διέηλυσε τήν ἀπορία λέγοντας «θά ἀποδώσῃ ὁ Κύριος στόν καθένα κατά τά ἔργα του»⁽⁷⁾.

* * *

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἀποφάνθηκε ὅτι εἶναι μωρός αὐτός πού ἀκούει καί δέν ἐκτελεῖ τούς λόγους Του⁽⁸⁾. Ὁ δέ ἀπ. Παῦλος, ὁ ἀπό τόν οὐρανόν ἀπόστολος, λέγει «θ' ἀποδώσῃ ὁ Κύριος σ' αὐτούς μέν, πού ζητοῦν μέ ὑπομονή, δόξα καί τιμή καί ἀφθαρσίαν ἀγαθοῦ ἔργου, αἰώνιον ζωήν· ὀργή δέ καί θυμός καί θλίψις καί στενοχωρία θά ἔλθῃ σέ κάθε ψυχή ἀνθρώπου πού κατεργάζεται τό κακόν»⁽⁹⁾ καί πάλι, δίκαιοι ἐμπρός στόν Θεόν δέν θά ἀναδειχθοῦν οἱ ἀκροαταί τοῦ νόμου, ἀλλή' θά κριθοῦν οἱ ποιηταί τοῦ νόμου⁽¹⁰⁾ καί «ἐσύ», λέγει, «πού καυχᾶσαι γιά τόν νόμον ἀτιμάζεις τόν Θεόν διά τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου»⁽¹¹⁾.

Ὅπως λοιπόν, ἀδελφοί, ἔλεγε ὁ ἴδιος ὁ ἀπ. Παῦλος πρὸς τούς Ἰουδαίους, ὅτι «περιτομή ὠφελεῖ, ἂν ἐκτελεῖς τόν νόμον· ἂν ὅμως εἶσαι παραβάτης τοῦ νόμου, ἡ περιτομή σου ἔγινε ἀκροβυστία»⁽¹²⁾, ἔτσι δέν εἶναι ἀνάρμοστον νά σᾶς εἰπῶ ὅτι ἡ πίστις ὠφελεῖ ἂν **συμπεριφέρεται κανείς κατά συνείδησιν καί ἀποκαθαίρη τόν ἑαυτόν του δι' ἐξομολογήσεως καί μετανοίας καί πραγματοποιῆ**

(6) Τίτ. 1, 16.

(7) Ψαλμ. 61, 11.

(8) Ρωμ. 7, 2.

(9) Ρωμ. 2, 7.

(10) Ρωμ. 2, 13.

(11) Ρωμ. 2, 23.

(12) Ρωμ. 2, 25.

τίς συμφωνίες πού ἔκαμε μέ τόν Θεόν κατά τό θεῖον βάπτισμα· ἔάν δέ μέ τήν συνείδησιν ἀπειθεῖ καί ἀθετεῖ τίς συμφωνίες, ἡ πίστις του γίνεται ἀπιστία. Πραγματικά πῶς ἐπιστεύσαμε ὅτι θά σωθοῦμε βαπτισθέντες; Πάντως διότι ἀκούσαμε τόν Κύριον πού εἶπε, «ὁ πιστεύσας καί βαπτισθεῖς θά σωθῆ, ὁ δέ ἀπιστήσας θά κατακριθῆ»⁽¹³⁾. Ἐπειδή λοιπόν καί τά δύο αὐτά τά εἶπε Ἐκεῖνος, ἡ αὐτοαλήθεια, δηλαδή καί τό πιστεῦσαι καί τό βαπτισθῆναι, εἶναι ἀδύνατον νά σωθῆ αὐτός, πού δέν θέλει νά βαπτισθῆ, ἔστω καί ἂν ἠέγη ὅτι δῆθεν πιστεύει, καί αὐτός πού δέν πιστεύει, ἔστω καί ἂν ἐβαπτίσθηκε. Ἀλλά θά εἰπῆ ὅτι πιστεύει κάθε βαπτισμένος; Θ' ἀκούσῃ ὅμως ἀπό τόν ἀπόστολον, «δειξέ μου τήν πίστι σου ἀπό τά ἔργα σου»⁽¹⁴⁾. Διότι καί ὁ Κύριος γι' αὐτό συντάσσει τήν πίστι μέ τό θεῖον βάπτισμα, συνάπτοντας διά τῆς πίστεως τήν τήρησι τῶν θείων ἐντολῶν μέ τό βάπτισμα· διότι, ἀφοῦ προηγουμένως εἶπε στούς μαθητάς, «πορευθῆτε σέ ὅλον τόν κόσμον καί κηρύξατε τό εὐαγγέλιον σέ ὅλην τήν κτίσιν», ἔπειτα προσέθεσε, «ὅποιος πιστεύει καί βαπτισθῆ, θά σωθῆ».

* * *

Τί ἠέγει λοιπόν στό Εὐαγγέλιον πού ἐκηρύχθηκε ἀπό τοὺς ἀπεσταλημένους καί τί χρειάζεται νά πιστεύωμε ἀναγκαίως ὅτι πρέπει νά πράττουν οἱ ὑπακούοντες; Πάντως ὅτι ὅποιος ἔχει τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ καί τίς ἐκτελεῖ καί τίς τηρεῖ, ἐκεῖνος εἶναι πού Τόν ἀγαπᾷ⁽¹⁵⁾· καί ὅτι διά τῆς ὑπομονῆς καί τῆς στενῆς καί τεθλιμμένης ζωῆς εἶναι δυνατόν νά ἐπιτύχωμε τήν σωτηρίαν⁽¹⁶⁾ καί, ἂν δέν περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη μας ἐπάνω ἀπό τοὺς Γραμματεῖς καί Φαρισαίους, δέν θά εἰσελήθωμε στήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν⁽¹⁷⁾· διότι αὐτά εἶναι ὅσα τοὺς προσέταξε νά κηρύττουν διά τοῦ Εὐαγγελίου.

(13) Μαρκ. 16, 16.

(14) Ἰακ. 2, 18.

(15) Ἰωα. 15, 10.

(16) Ματθ. 7, 14.

(17) Ματθ. 5, 20.

Ἐπομένως ὅποιος σπεύδει νά τηρῆ τίς θεῖες ἐντολές, ἐκεῖνος εἶναι ὁ πιστός· ὅποιος ὅμως δέν σπεύδει νά τίς ἐκτελῆ καί τηρῆ καί δέν θεωρεῖ ἐπιζήμιον τό νά μή τίς τηρῆ καί δέν ἐπανερχεται διά μετανοίας στήν τήρησι τῶν θείων ἐντολῶν, δέν θά σταθῆ μαζί μέ τούς βαπτισμένους, ἔστω καί ἂν ἠέγη ὅτι ἔχει βαπτισθῆ· διότι, ἠέγει, «θά τόν διχοτομήσῃ καί θά τόν τοποθετήσῃ μέ τήν μερίδα τῶν ἀπίστων»⁽¹⁸⁾. Ἀλλῆ βέβαια τοῦτο ὡς πρός ἐμᾶς εἶναι ἀκόμη ἀπλήρῃ ἀπειλή, διότι ὁ Δεσπότης ἀπό φιλιανθρωπία περιμένει τήν μετάνοιά μας· τούς δέ Ἰουδαίους ἐδιχοτόμησε ἀπό ἐδῶ γιά δικό μας σωφρονισμό καί τούς ἀπεξένωσε ἀπό τήν πρός τόν ἑαυτόν Του καί τόν Ἀβραάμ συγγένεια, ἠέγοντας πρός αὐτούς: «ἐσεῖς εἴσθε ἀπό τόν πατέρα σας τόν διάβολον καί θέλετε νά ἐκτελήτε τίς ἐπιθυμίες αὐτοῦ»⁽¹⁹⁾ καί πάλι, «ἂν ἦσασθε τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, θά ἐκτελοῦσατε τά ἔργα τοῦ Ἀβραάμ»⁽²⁰⁾. Ὅτι αὐτοί ἦσαν βεβαίως ἀπό τό γένος τοῦ Ἀβραάμ, ποιός δέν τό γνωρίζει; Ἐάν λοιπόν ἡ ἀποξένωσις τῶν ἔργων καί τῶν τρόπων καταργῆ καί τήν κατά σάρκα συγγένεια καί ἀπομακρύνῃ ἀπό τήν υἰότητα τούς κατά τό αἷμα υἱούς, πῶς δέν θά ἀποξενώσῃ ἀπό τήν θεῖαν υἰοθεσίαν ἐμᾶς, πού δέν μπορούμε κἄν νά ἀποδώσωμε τό κατά σάρκα γένος μας στόν Χριστόν, ἢ διά τῶν ἔργων καί τρόπων μας ἀνομοιότης πρός Αὐτόν, καί δέν θά φέρῃ νά μᾶς συντάξῃ μέ τόν ἀντικείμενον;

* * *

Ἄλλῃ' αὐτά καταξίωσε νά εἰπῆ ὁ Κύριος ἀπό φιλιανθρωπία καί τοημοῦμε νά ἡλιθώσωμε πρός ἐσᾶς ἐμεῖς πού ὑποκείμεθα στά ἴδια πάθη, γιά νά μή τά πράττωμε· γιά νά μή τά πάθωμε· γιά νά μή καταστήσωμε τούς ἑαυτούς μας ὑπολόγους στήν καταδίκη πού ταιριάζει στούς ὀριστικῶς ἀποβλήτους. Διότι εἶναι δυνατόν ἐδῶ ὄχι μό-

(18) Ματθ. 24, 51.

(19) Ἰω. 8, 44.

(20) Ἰω. 8, 34.

νον νά τά ἀποφύγωμε διά τῆς μετανοίας, ἀλλῆιά ἐπίσης διά τῶν καρπῶν τῆς μετανοίας νά συμπαρασταθοῦμε καί ἀφομοιωθοῦμε μέ τόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ πού μπορεῖ ἀπό ἀναξίους νά βγάζη ἀξίους καί νά τοὺς υἱοποιῇ μέ τήν ἐνέργειά Του στόν ὕψιστο Πατέρα καί νά τοὺς καθιστᾷ κληρονόμους καί συγκληρονόμους τῆς δόξης τῆς βασιλείας Αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καί τοῦ Πατρός. Γένοιτο.

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ὁρσίσιος: «Νομίζω πῶς ἐάν ὁ ἄνθρωπος δέν φυλάξει καλά τήν καρδιά του, ὅλα ὅσα ἀκούει θά τά λησμονήσει καί θά πέσει σέ ἀμέλεια. Καί ἔτσι ὁ ἐχθρός βρίσκει τόπο μέσα του καί τόν καταβάλλει. Ὅπως ἀκριβῶς ἓνα λυχνάρι πού τακτοποιήθηκε καί φέγγει, ἐάν παραμεληθῆ ἀπό λάδι, λίγο λίγο σβήνει καί κατά συνέπειαν δυναμώνει τό σκοτάδι γύρω του. Καί δέν συμβαίνει μόνο αὐτό ἀλλά καί καμμιά φορά καί ἓνα ποντίκι πού γυρνάει γύρω ἀπό τό λυχνάρι καί ζητάει νά ἀρπάξει καί νά φάει τό φυτίλι, ὅσον δέν ἔχει σωθεῖ τό λάδι, δέν τό κατορθώνει. Ἄν ὅμως δῆ ὅτι ὄχι μόνο φῶς δέν ἔχει ἀλλ' οὔτε καί τήν θερμότητα τῆς φλόγας, τότε θέλοντας νά ἀποσπάσει τό φυτίλι, ρίχνει κάτω καί τό λυχνάρι. Καί ἂν τό λυχνάρι εἶναι πῆλινο, γίνεται κομμάτια, ἂν ὅμως τύχει νά εἶναι χάλκινο, ὁ νοικοκύρης τό τακτοποιεῖ.

Ἔτσι συμβαίνει καί μέ τήν ψυχή: ἐάν αὐτή ἀμελεῖ, λίγο λίγο τό Ἅγιο Πνεῦμα ὑποχωρεῖ, μέχρις ὅτου χάσει ὀριστικά τήν θερμότητά της. Καί στήν συνέχεια ὁ ἐχθρός ἀφοῦ καταφάει τήν προθυμία τῆς ψυχῆς, καταστρέφει καί τό σῶμα μέ τήν ἁμαρτίαν. Ἄν ὅμως ἡ προαίρεσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καλή πρὸς τόν Θεόν καί ἀπλῶς παρασύρθηκε στήν ἀμέλειαν χωρίς καλά καλά νά τό συνειδητοποιήσει, ὁ Θεός, ὡς εὐσπλαγχνος, βάζει μέσα του τόν φόβο Του καί τήν μνήμη τῆς κολάσεως καί τόν προετοιμάζει νά νήψει καί νά ἐπιτηρεῖ στό ἐξῆς τόν ἑαυτόν του μέ ἀσφάλεια πολλή, ὡς τήν ὥρα τῆς ἐπισκέψεώς Του».

Τό νόημα τῆς Θείας Λειτουργίας

*Πρός αὐτούς πού λέγουν ὅτι ἡ μνεία τῶν ἁγίων
στή λειτουργία εἶναι ἰκεσία τῶν ἱερέων ὑπέρ αὐτῶν*

Νικολάου Καβάσιλα

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγ. σελ. 123)

Ἀλλῆ ἐδῶ μερικοί ἠπατήθησαν νομίζοντας ὅτι ἡ μνημόνευσις τῶν ἁγίων δέν εἶναι εὐχαριστία, ἀλλῆ ἰκεσία ὑπέρ τῶν ἁγίων, ἄν καί δέν γνωρίζω ἀπό ποῦ ἔλαβαν τίς ἀφορμές αὐτῶν τῶν σκέψεων. Διότι δέν συνάγεται νά πιστεῦν κανεῖς τέτοια οὔτε ἀπό αὐτά τά πράγματα οὔτε ἀπό τά ἐδῶ λόγια τῆς λειτουργίας.

Καί τό μέν εὐλόγον τῶν πραγμάτων, ὅτι δηλαδή δέν ἐπιτρέπει σέ ὁποιαδήποτε περίπτωσι τέτοια ὑπόθεσι, εἶναι φανερόν· πραγματικά, ἄν εὔχεται ἡ Ἐκκλησία ὑπέρ τῶν ἁγίων, ὅπωςδήποτε θά ἔπρεπε νά εὔχεται, ὅσα συνηθίζει νά εὔχεται παντοῦ. Ποιά λοιπόν εἶναι ὅσα εὔχεται στούς κεκοιμημένους; Ἄφεσις ἁμαρτιῶν, κληρονομία βασιλείας, ἀνάπαυσις στούς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ μαζί μέ τούς τελειωμένους ἁγίους. Αὐτά εἶναι ἡ εὐχή τῆς Ἐκκλησίας, καί ἔξω ἀπό αὐτά δέν θά εὔρῃς νά εὔχεται κάτι στούς μεταστάντες. Σ' αὐτά ἔχει καθορισθῆ ἡ ἰκεσία μας πρὸς τόν Θεόν. Διότι δέν ἐπιτρέπεται νά εὔχεται ὅ,τι ἐπιθυμήσει κανεῖς, ἀλλῆ κι ἐδῶ ὑπάρχει νόμος καί ὄριον πού εἶναι ἀθέμιτον νά τά ὑπερβαῖν κανεῖς. Διότι λέγει «δέν γνωρίζομε τί νά ζητήσωμε κατά τίς προσευχές μας, ὅπως πρέπει, ἀλλῆ τό ἴδιον τό Πνεῦμα μεσιτεύει γιά ἐμᾶς»⁽¹⁾, δηλαδή μᾶς διδάσκει τί πρέπει νά προσευχώμαστε· ἔτσι ἐξέλαβαν τόν λόγον οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας.

Σκέψου ἄν εἶναι δυνατόν σέ ὅλες τίς τελετές καί ἱερολογίες νά εὔρῃς νά εὔχεται ἡ Ἐκκλησία κάτι περισσότερο ἀπό ὅσα ἐλέχθησαν, καί δέν πρόκειται ποτέ νά εὔρῃς.

Ἄς προσευχηθοῦν λοιπόν γιά τούς ἀθώους ἄφεισι ἁμαρτιῶν, ὡσάν νά εἶναι ἀκόμη ἔνοχοι καί ὑπόδικοι, ἄς προσευχηθοῦν γιά τούς ἁγίους ἀνάπαυσι μαζί μέ τούς ἁγίους ὡσάν νά μή εἶναι ἀκόμη ἁγιασμένοι, ἄς προσευχηθοῦν γιά τούς τελείους τελείωσι ὡσάν νά μή ἐτελειώθησαν ἀκόμη.

(1) Δαν. 3, 56-88.

Ἄλλὰ ἔτσι ἀμαρτάνουν κατά τόν ἕνα ἢ τόν ἄλλον τρόπον. Καί ἂν ὁμολογοῦν τήν μακαριότητα καί τήν τελειότητα τῶν ἀγίων, θέλουν συνειδητά νά φιλοαροῦν πρός τόν Θεόν καί νά συνθέτουν γιά χάριν τους ματαίαν εὐχὴν, πράγμα πού ταιριάζει μᾶλλον σέ ἄνδρες πού παίζουν μέ τά θεῖα παρά μέ ἱερεῖς· ἢ ἀναπέμποντας τίς εὐχές μέ σοβαρότητα, μέ τήν ιδέαν ὅτι ὠφελιοῦν μέ αὐτές τοὺς ἀγίους, ἀρνοῦνται τήν δόξαν τους, πράγμα πού σημαίνει ὅτι βλασφημοῦν, ὄχι μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ καί τόν Θεόν, ὡσάν νά μή ἐτήρησε τίς ὑποσχέσεις πού ἔδωσε ὅτι θά τοὺς δοξάσῃ καί θά τοὺς προσφέρῃ θέσι στή βασιλεία Του.

Μᾶλλον εἶναι σαφὴς βλασφημία καί κατά τοὺς δύο τρόπους· ἀπό τό ἕνα μέρος ὡσάν νά ἀρνοῦνται ἐντελῶς τήν μακαριότητα τῶν ἀγίων, ἀπό τό ἄλλο ὡσάν νά συμπεριφέρονται ὅπως οἱ ἀρνούμενοι, διότι αὐτοὺς πού πιστεύουν εὐτυχεῖς, ἀφοῦ εἶναι στή θέσι τῶν υἱῶν καί κληρονόμοι τῆς βασιλείας, τοὺς διακηρύσσουν ἀβραβεύτους καί ἀτιμήτους καί ἐνόχους μέ τό νά ἰσχυρίζονται ὅτι προσεύχονται γι' αὐτοὺς τέτοια.

Ἔτσι λοιπόν φαίνεται ἀπό τά ἴδια τά πράγματα ὅτι εἶναι ἄτοπον νά νομίζῃ κανεὶς ὅτι ἡ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας πρός τόν Θεόν ὑπέρ τῶν ἀγίων εἶναι ἱκετευτική.

(Συνεχίζεται)

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σεραπίων ὅτι ὅπως οἱ στρατιῶτες τοῦ βασιλιᾶ, ὅταν στέκονται μπροστά του, δέν μποροῦν νά στρέφουν τήν προσοχή τους δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος ἐάν στέκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μέ στραμμένη παντοτεινὰ τήν προσοχή του μέ φόβο σ' Αὐτόν, καμμία ἐνέργεια τοῦ ἐχθροῦ δέν μπορεῖ νά τόν φοβίσει.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγ. σελ. 125)

Κεῖμ: Ἀπελθόντων δέ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις περί Ἰωάννου· τί ἐξεληλύθατε εἰς τήν ἔρημον θεάσασθαι; κήλημον ὑπό ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλή τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαθητακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδού οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καί τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν, Ἀλλή τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Προφήτην; ναί λέγω ὑμῖν, καί περισσότερον Προφήτου. Οὗτος ἐστι, περί οὗ γέγραπται. Ἴδού ἐγὼ ἀποστέλλω τόν Ἄγγελόν μου πρό προσώπου σου, ὅς κατασκευάσει τήν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γάρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δέ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστι. Καί πᾶς ὁ λαός ἀκούσας καί οἱ τελῶναι, ἐδικαίωσαν τόν Θεόν, βαπτισθέντες τό βάπτισμα Ἰωάννου. Οἱ δέ Φαρι-

σαῖοι καί οἱ νομικοί, τήν βουλήν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μή βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ (7:24-30).

Ἐξήγ: Ἐπειδή ἐπρόκειτο νά σκανδαλισθοῦν πολλοί διά τόν Ἰωάννην, ἀφοῦ αὐτός ἐμαρτύρησε τόσα περί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τώρα ἀποστέλλει τοὺς ἀνθρώπους νά Τόν ἐρωτήσουν ἐάν αὐτός εἶναι ὁ ἐρχόμενος. Διά τοῦτο εἶπε ὁ Χριστός πρὸς τοὺς ὄχλους, μή σκεπτήτε τίποτα τέτοιο περί τοῦ Ἰωάννου. Διότι δέν εἶναι καλᾶμι πού ἄλλοτε κλίνει πρὸς τά ἐδῶ καί ἄλλοτε πρὸς τά ἐκεῖ, καί ἄλλοτε νά μαρτυρεῖ γιά ἐμένα ἐνῶ ἄλλοτε νά μή μέ γνωρίζει. Διότι ἂν ἐσκέπτετο ἔτσι γιά

ποιόν λόγον ἐπήγατε στήν ἔρημονά τόν συναντήσετε;” Ἡ μήπως ἀπό τά φαγοπότια καί τίς δόξες καί τιμές ἔχασε τόν νοῦν του; “Ὁμως ἡ ἐνδυμασία του τόν μαρτυρεῖ ὅτι εἶναι μακριά ἀπό τίς δόξες καί τίς τιμές καί ἀπό κάθε ἀνάπαυσιν. Διότι ἂν ἀγαποῦσε δόξα καί τιμές καί ἀνάπαυσιν θά ἦταν στά βασιλεια· ἀλλ’ ὅμως τόν ἔχετε γιά προφήτην. Λοιπόν σᾶς διαβεβαιώνω ἐγώ ὅτι εἶναι καί περισσότερον Προφήτου.

Διότι οἱ ἄλλοι Προφῆτες εἶπαν γιά τόν Χριστόν· αὐτός ὅμως καί εἶδε καί ἐμαρτύρησε λέγοντας: Ἴδε ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ. Καί οἱ ἄλλοι Προφῆτες ἐπροφήτευσαν ἀφοῦ εὐγῆκαν ἀπό τήν κοιλιὰ τῆς μητέρας τους· αὐτός ὅμως ἐγνώρισε τόν Κύριον πρὶν νά εὐγῆ ἀπό τήν κοιλιὰ τῆς μητέρας του καί ἐσκίρτησε, δηλαδή ἐνῶ ἦταν μέσα στήν κοιλιὰ ἐγνώρισε τόν Κύριον καί ἐπήδησεν.

Κατόπιν παρουσιάζει καί τόν Προφήτην μάρτυρα λέγοντας: Αὐτός εἶναι γιά τόν ὅποῖον ἔχει εἰπωθῆ· ἀποστέλλω τόν Ἄγγελόν μου.

Ἄγγελος λέγεται ὁ Ἰωάννης ἀφ’ ἐνός μὲν γιά τήν ἀγγελικὴν - ἄυλον πολιτείαν του, ἀφ’ ἑτέρου δέ γιά νά ἀναγγεῖλει τήν παρουσίαν, τόν ἐρχομόν τοῦ Κυρίου.

Καί συνεχίζει ὁ Κύριος: Ἀλήθεια σᾶς λέγω ὅτι δέν ἐγεννήθηκε ἄλλος ἄνθρωπος μεγαλύτερος ἀπό τόν Ἰωάννην ἀπό ὅσους ἐγεννήθησαν ἀπό γυναῖκες.

Καλῶς ἀνέφερε ὁ Κύριος τήν φράσιν αὐτήν γιά νά ξεχωρίση τόν ἑαυτόν Του. Διότι Αὐτός ἐγεννήθη ἀπό παρθένο καί ὄχι ἀπό ὑπανδρευμένη γυναῖκα. Καί τό μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν διαφορετικῶς ἐννοεῖται. Ὅτι δηλαδή ὁ μικρότερος κατὰ τήν πολιτείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι μεγαλύτερος κατὰ τό δίκαιον τοῦ νόμου, καθὼς καί ὁ Ἰωάννης ἦταν ἄμεμπτος κατὰ τήν δικαιοσύνην τοῦ νόμου.

Ἐάν εὐρεθῆ κάποιος βαπτισμένος μὲν, ὅμως χωρὶς νά πράξη οὐδέν καλόν ἢ κακόν, αὐτός εἶναι μεγαλύτερος ἀπό τόν δίκαιον ἀβάπτιστον.

(Συνεχίζεται)

Ἐρωταποκρίσεις

Ἁγίου Βαρσανουφίου

Ἐρώτησις:

Ἐπειδή δημιουργήθηκε ἀκαταστασία στήν ἁγίαν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καί μερικοί πού δέν ἦταν κοινωνοί αὐτῆς περίμεναν νά χειροτονηθοῦν μέ τήν διαταγήν τοῦ βασιλιᾶ, ἐνῶ ἀκούοταν ὅτι θά γίνει διωγμός, μερικοί φιλόχριστοι ἐρώτησαν τόν Γέροντα, ἄν πρέπει νά φύγουν καί νά κρύψουν τά δικά τους.

Ἀπόκρισις:

Ἐπίκει κανεῖς δυνατότερος ἀπό τόν Θεόν; Ἄν βρισκόμαστε στά χέρια τοῦ Θεοῦ καί ψάλλομε μαζί μέ τόν Δαυίδ, «στά χέρια σου θά ἐναποθέσω τό πνεῦμα μου»⁽¹⁾, τί ἔχο-

(1) Ψαλμ. 30, 6.

με νά φοβηθοῦμε; Δέν εἶπε ὁ Θεός ὅτι θά καταστρέψει τήν πόλιν Νυνευή; Μήπως τήν κατέστρεψε; Ὅχι ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς μετάνοιάς τους τοὺς συγχώρεσε. Νά μετανοήσομε λοιπόν καί ἐμεῖς στόν Θεόν, καί θά εἰρηνεύσει τά πάντα.

Καί πάλι μήπως ὁ ἐπίγειος βασιλιάς εἶναι δυνατότερος ἀπό τόν Ναβουχοδονόσορα; Καί ὅμως ὁ Δανιήλ καί τά τρία παιδιά φοβήθηκαν τόν ἐπουράνιον βασιλιά Θεόν, καί Αὐτός ὑπέταξε τόν βασιλιά σ' αὐτούς. Ἡ ἐρώτησίς σας ἔχει διπλό τόν πόλεμον, τῆς δειλίας καί τῆς φιλοσοφίας. Ἐμεῖς βρισκόμαστε στά χέρια τοῦ Θεοῦ καί ἐξουσία ἔχει νά κάνει σέ μᾶς τό θέλημά Του. Μή φύγετε λοιπόν, οὔτε νά κρύψετε κάτι ἀπό τά δικά σας.

